

MUSTAQIL O'ZBEKISTONDA MILLATLARARO MUNOSABAT, O'ZARO TOTUVLIK VA HAMJIHATLIK MUNOSABATLARINING SHAKLLANISHI

Usanov Shuxrat Musurmonovich

TTA Termiz filiali

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada mamlakatimiz mustaqillikni qo`lga kiritgan davrdan boshlab mamlakat mustaqilligini mustahkamlash uning farovonligi yo`lida turli millat vakillariga nisbatan qaratilgan e`tibor haqida mulohazalar yuritilgan. Shuningdek, maqolada Mustaqilligimizning ikkinchi davri ya`ni prezident Shavkat Mirziyoyev tomonidan turli millat vakillari bilan o`zaro do`stlik aloqalariga qaratilgan munosabatlar haqida ma`lumotlar ham berilgan.

***Kalit so`zlar:** Millatlararo munosabatlar, diniy sabr toqat, diniy bag`rikenglik, harakatlar strategiyasi, konstitutsiya.*

ABSTRACT

This article examines the attention paid to representatives of different nationalities in strengthening the country's independence since independence. The article also provides information about the second period of our independence, when President Shavkat Mirziyoyev strove for friendly relations with people of different nationalities.

***Keywords:** interethnic relations, religious tolerance, religious tolerance, strategy of actions, constitution.*

АННОТАЦИЯ

В данной статье рассматривается внимание, уделяемое представителям разных национальностей в укреплении независимости страны с момента обретения независимости. В статье также представлена информация о втором периоде нашей независимости, когда Президент Шавкат Мирзиёев стремился к дружеским отношениям с людьми разных национальностей.

***Ключевые слова:** межэтнические отношения, религиозная толерантность, религиозная толерантность, стратегия действий, конституция.*

KIRISH

Mamlakatimiz mustaqillikni qo`lga kiritgan ilk kunlardan boshlab uning rivoji taraqqiyoti yo`lida eng avvalo undagi turli millat va ellatlar orasida hamjihatlik, ertangi kunga shukuronalik xissini shakllantrishdk maqsadni oz oldiga qo`ydi.

Mustaqil O`zbekistonni rivojlantirish va uning mustaqilligini mustahkamlash uchun mamlakatdagi turli millat vakillarini jiplashtirish uchun e`tabor qaratila boshladi desak adashmagan bo`lamiz.

Bizga ma`lumki, mustaqilligimiz tufayli juda ko`p sohalarda yutuqlarni qo`lga kiritdik. Bugun biz yangi hayot, huquqiy demokratik davlat barpo etayotgan ekanmiz, zamonning o`zi jamiyatimizda hanuz saqlanib kelayotgan, umrini o`tab bo`lgan ba`zi qarashlarni tubdan o`zgartirishga, davr bilan hamnafas bo`lib, yangicha fikrlashga da`vat etayotganini hisobga olish lozim.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODLAR

O`zbekiston Respublikasi Prezidenti SH. Mirziyoevning tashabbusi bilan O`zbekiston Respublikasini rivojlantirishning 2017-2021 yillarga mo`ljallangan Harakatlar strategiyasi manba sifatida foyladanildi. Mazkur maqolani tahlil qilish jarayonida ilmiy bilishning tarixiylik, mantiqiylik, analiz, sintez va obyektivlik usulidan foydalanildi. Mazkur tadqiqot jarayonida mustaqil O`zbekistonda millatlararo munosabat, o`zaro totuvlik va hamjihatlik munosabatlarining shakllanishining xususiyatlari va jihatlari obyektiv ochib berildi.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Mustaqillikning ahamiyati shundan iboratki, u millat oldida yangi imkoniyatlar ochadi, uning rivojlanishini tezlashtiradi. Ana shu sababli har bir xalq, har bir millat mustaqillikni orzu qiladi. O`zbek xalqi ana shu orzusiga erishdi. Mustaqillikning dastlabki yillaridayoq islohatlarning tashabbuskori bo`lgan respublika birinchi Prezidenti I. A. Karimovning "O`zbekiston XXI asrga intilmoqda" nomli risolasida ta`kidlaganidek, "jamiyatdagi barqarorlik, tinchlik, millatlar va fuqarolararo totuvlikni sarhadlarimiz daxlsizligini, mamlakatimiz hududiy yahlitligini ta`minlash, islohotlarini chuqurlashtirish va jamiyatni yangilash borasidagi faoliyatimizning ustuvor yo`nalishlaridan birini tashkil etadi.

Davlatimiz mustaqillikning ilk davridan boshlab resublikasida har bir yilni nomlash an`ana tusiga kirgan bugungi kunga qadar davom etib kelmoqda. Masalan 1997-yilning "Inson manfaatlari yili" deb e`lon qilinishida ham o`ziga xos ma`no mazmun kasb etgan edi, shu nom bo`yicha davlat dasturi ishlab chiqilgan bo`lib inson qadri, uning hayotdagi o`rni nechog`lik muhim ekanligini ko`rishimiz mumkundir. Mustaqilligimizning davrini biz tom ma`noda ikkita davrga bo`lishimiz mumkundir O`zbekiston Respublikasining 2016-yildan boshlab prezidenti Sh.M.Mirziyoyev ham hokimiyatga kelgandan keyingi davrda mamlakatdagi turli millat vakillariga ularning yashash, erkinligi, vatan yagona g`oyasiga jiddiy e`tabor qarata boshladi. Masalan

prezident Shavkat Mirziyoyev Konstitutsiyamizning 24 yillik munosabati bilan tantanali nutqida 2017-yilni “Xalq bilan muloqot va inson manfaatlarini yili” deb e’lon qilishni taklif qilishi Mustaqil O‘zbekistonda millatlararo munosabatlarning o‘zaro totuvlik va hamjihatlik munosabatlarini rivojlantirish va mustahkamlash uchun yangi bir sahifa ochib berdi desak, adashmagan bo‘lamiz. Hozirda O‘zbekiston aholisi 136 tadan ortiq millat va elatlardan tashkil topgan.

Ularning har biri o‘z tili, milliy urf – odatlari, milliy madaniyati, ma’naviyati, qoida va an’analariga ega. Bunda turli milliy xususiyatlarga ega bo‘lgan aholining o‘zaro totuvlik, tinchlik va diniy bag‘rikenglik munosabatlari va uni mustahkamlashda davlat milliy siyosati katta ahamiyatga ega hisoblanadi.

Mazkur masalaning mazmun – mohiyati quyidagi dolzarb omillar bilan izohlanadi: *Birinchidan*, O‘zbekistondagi barcha millatlar va elatlar orasida nizo, norozilik, g‘amginlik, yotsirash, xudbinlik kabi nuqsonlarga yo‘l qo‘yilmaydi, mamlakatimiz aholisining totuvligi, hamjihatligi, hamkorligi, o‘zaro bir – biriga bo‘lgan hurmati o‘sib, mustahkamlab boradi.

Bu o‘z o‘zidan millatlararo munosabatlarda har bir xalq va millatning milliy an’ana va qadriyatlariga chuqur hurmat bilan munosabatda bo‘lishni taqazo etadi. Davlat milliy siyosatida bu borada yana bir yangi istiqbolli rivojlanish strategiyasi tanlandi. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti SH. Mirziyoevning tashabbusi bilan O‘zbekiston Respublikasini rivojlantirishning 2017-2021 yillarga mo‘ljallangan Harakatlar strategiyasi ishlab chiqildi va 2017 yilning 7 fevral kuni Farmoni bilan tasdiqlandi. Harakatlar strategiyasi besh bosqichda amalga oshirilib, ularning har biri bo‘yicha yil nomlanishidan kelib chiqqan holda alohida bir yillik davlat dasturini tasdiqlashni nazarda tutdi.

Ta’kidlash joizki, 2017-2021 yillarda O‘zbekistonni rivojlantirish harakatlar strategiyasi beshta ustuvor yo‘nalishining aynan beshinchi bandi «Xavfsizlik, millatlararo totuvlik va diniy bag‘rikenglikni ta’minlash, chuqur o‘ylangan, o‘zaro manfaatli va amaliy ruhdagi tashqi siyosat yuritishga yo‘naltirilgan davlatimiz mustaqilligi va suverenitetini mustahkamlash, O‘zbekistonning yon-atrofida xavfsizlik, barqarorlik va ahil qo‘shnichilik muhitini shakllantirish, mamlakatimizning xalqaro nufuzini mustahkamlash» deb nomlanib, millatlararo totuvlik munosabatlarini yanada rivojlantirishga ham katta ahamiyat berildi.

Ikkinchidan, jamiyatimizda barqarorlik, tinchlik, osoyishtalik, millatlararo totuvlikni saqlab qolishda mintaqamizda sodir bo‘layotgan turli hil mojarolarning mohiyatini chuqur anglab yetish, ularni keltirib chiqarayotgan muammolarni o‘z vaqtida hal etish muhim ahamiyat kasb etadi.

Barqarorlikni saqlab qolish faqat fuqarolarning tinch – totuv yashashining, shuningdek, jamiyatimizning iqtisodiy, ijtimoiy-siyosiy, madaniy, ma’naviy yangilanish va yuksalishning asosiy garovidir. Birinchi Prezident I.A.Karimov ta’kidlaganidek, - bugungi kunda asosiy vazifamiz - mustaqilligimizni yanada mustahkamlash, mamlakatimizning xalqaro obro‘cini oshirish, xonadonimizdagi xavfsizlik, barqarorlik, tinchlik va totuvlikka nisbatan bo‘layotgan har turli tahdid va xavf – xatarlarga nisbatan ogoh va hushyor turishdir.

Uchinchidan, jamiyatimizning har bir qatlamiga umuminsoniylikning ustuvorligi, milliy qadriyatlarga sodiqligi, insonparvarlik; vijdon erkinligi, fikrlar xilma-xilligi; demokratiya, kuchli davlatdan – kuchli jamiyatga o‘tish, jamiyat hayotini erkinlashtirish g‘oyalarini singdirish lozim. Bular o‘z navbatida umuminsoniy qadriyatlar ustuvorligining talablariga to‘la to‘kis mos keladi.

O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasida jamiyat hayotining, xususan, mafkuraviy jarayonlarning ham huquqiy me‘yorlari aniq belgilab qo‘yilgan. Konstitutsiyaning 18-moddasida barcha fuqarolar bir xil huquq va erkinliklarga ega bo‘lib, jinsi, irqi, millati, dini, ijtimoiy kelib chiqishi, e‘tiqodi, shaxsi va ijtimoiy mavqeidan qat’iy nazar, qonun oldida tengdir,[4] deb belgilab qo‘yilgan. Albatta, davlat, jamiyat, siyosiy tizimining o‘zagi, mamlakat barqarorligi va izchil taraqqiyoti uchun mas’ul bo‘lgan siyosiy unstitutdir. Shu ma’noda, u jamiyatning mustahkam jipslashuvi, fikrlar xilma – xilligi va qarashlar rang–barangligi asosida hayotdagi jarayonlarning muvofiqlashuvidan manfaatdordir.

To‘rtinchidan, bugungi globallashuv sharoitida jahonning turli mamlakatlarida turli qonli to‘qnashuv va siyosiy tortishuvlar, ijtimoiy-iqtisodiy inqirozlar kechayotgan bir paytda O‘zbekiston Respublikasida tinch-osuda, millatlararo hamjihatlikda fuqarolar ulkan bunyodkorlik ishlarini amalga oshirmoqdalar.

Beshinchidan, jahon miqyosida globallashuv va raqobat tobora kuchayib borayotgan bugungi zamonda biz dunyoda yuz berayotgan tub o‘zgarishlar jarayonida egallab turgan o‘rnimizni xolisona va tanqidiy baholashimiz, tobora oshib borayo‘tgan hayot talablariga javob berishimiz, kechayotgan davr bilan hamqadam bo‘lishimiz shart’.

XULOSA

Xulosa o‘rnida shuni takidlash mumkinki mamlakatimiz mustaqillikka erishishi bilan uni mustahkamligi, uning barqarorligi yo‘lida mamlakatdagi yuzdan ortiq bo‘lgan turli millatlar orasida diniy bag‘rikenglik, o‘zaro hamjihatlik, tamoillariga e’tabor qaratdi va ular o‘rtasidagi hamjihatlikni saqlashni dolzarb vazifalar qatoriga kiritdi.

REFERENCES

1. Mirziyoyev Sh.M. Milliy taraqqiyot yo'limizni qat'iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko'taramiz. – T.: O'zbekiston , 2017.
2. Karimov I.A. O'zbekiston XXI asrga intilmoqda. T.:O'zbekiston.1999. 19 b.
3. Xonazarov Q. Mustaqillik va milliy munosabatlarning rivojlanishi. - Toshkent, 2001. -6 b
4. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi .Toshkent: O'zbekiston, 2018. - 6 b.
5. Сулаймонов, Ж. Б. (2020). Взгляды Абдуррахмана ибн Халдуна о развития общества и цивилизации. *Международный научно-практический журнал "Экономика и социум"*, 12, 79.